

lo na nekoliko dalj časa prav jih posadimo v od-
odmrejo.

mniki kot tudi med her-
asičnih in/ali že preiz-
reuničljive in so v vsaki
lepe. Če naštejemo le
acea *purpurea* 'Avalan-

Foto: Mojca Rehar Klančič

t hermelik med
rebujejo zalivanje,
n utesnjen. Ko pa jih
na gredo, si bodo
yo.

Foto: Mojca Rehar Klančič

c: ameriški slamniki
(s 'Superior'), hermelika
freunde'), konjska griva
(Dwarf'), perzikarija
še nekatere druge,
tudi med hudo poletno
kako temeljito zalivanje
a. Brez zalivanja pa bi
šo; morda bi porjavelo le
časa.

che', E. p. 'Green Jewel', E. p. 'Lucky Star', E. p.
'Magnus Superior', E. p. 'Primadonna Deep Pink', E.
p. 'Primadonna White', E. p. 'Sundown', E. p. 'Vinta-
ge Wine'. In še nekaj trpežnih sort hermelik: *Sedum*
spectabile 'Star Dust', *Sedum telephium* 'Carl', *Se-*
dum telephium 'Herbstfreunde', S. t. 'Matrona' in S.
t. 'Marchen'.

Navedene in številne druge trajnice so v naših
poskusnih nasadih na prostem preživele najrazličnej-

še vremenske ujme in nobena jim ni prišla do živega.
Zato si upamo trditi, da so prilagojene tudi na pod-
nebne spremembe in z njimi povezane vedno bolj
skrajne vremenske razmere. Nove sorte so morda
lepše ali po nekaterih lastnostih zanimivejše, nikakor
pa jih ni smiselno uvajati brez temeljitega preizkuša-
nja in vrednotenja v različnih življenjskih razmerah.
Občutljive vrste in sorte so pač primerne le za zbira-
telje, ki se bodo zanje tudi posebej potrudili. ■

ZGODOVINA ČEBELARSTVA

240 let prve čebelarske knjige v slovenskem jeziku

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Peter Pavel Glavar je pisec prve slovenske čebelarske knjige v slovenskem jeziku, ki je z naslovom »Pogovor o čebelnih rojih« nastala leta 1776. Zgodovina njenega nastajanja sega v leto 1768, ko je Glavar napisal znameniti »Odgovor«, v katerem je na podlagi svojih 24-letnih praktičnih čebelarskih izkušenj kritično presodil predloge za izboljšanje čebelarstva, ki jih je dunajska dvorna pisarna posredovala tudi na Kranjsko. V njem je podrobno in strokovno opisal čebelarjenje na Kranjskem in predlagal, kako odpraviti ovire, ki zavirajo razvoj čebelarstva. Pri tem je poudaril izobraževanje čebelarjev, čebelarstvo šolo in zakonodajo ter vprašanje slovenskega čebelarskega čtiva. Glavarjev »Odgovor« je prevedel Stane Mihelič in ga objavil v svoji knjigi (1934).

Na koncu »Odgovora« je Glavar zapisal:

»Kmetom pa hočem olajšati čebelarjenje s tem, da jim bom ob nedeljah in praznikih v prostih urah ustno tolmačil čebelarski nauk, kateremu si laskam, da sem v deželi najbolj vešč. Pokazal jim bom tudi dejansko pri svojih čebelah vsa letna čebelarska opravila in spretnosti. Da, če je slavni Kmetijski družbi do tega, se ponujam, da bom vso svojo znanost (ker sem se mogel na tako majhnem prostoru le prav maločesa dotakniti) spravil na papir, da jo potem po cirkularjih ali javnem tisku oznanim deželi.«

Ali je Kranjska kmetijska družba na Glavarjevo ponudbo odgovorila, ni znano. Kot je zapisal Mihelič (1976), ga »... na misel, da bi napisal knjigo 'o praktičnem splošnem čebelarstvu', ni pripeljala Janševa leta 1771 izdana nemško pisana Abhandlung vom Schwärmen der Bienen (Ravnjanje s čebelnimi roji),

* Zasl. prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

kakor bi človek sodil po naslovu Glavarjevega Pogovora, pač pa ga je verjetno spodbudila, da se je dela lotil z večjo vnemo ... Glavarjev rokopis Pogovora šteje skupaj 691 oštevilčenih odstavkov in od tega je 233 originalnih Janševih, 162 Janševih odstavkov je Glavar dopolnil, 296 odstavkov pa je originalnih od Glavarja.« Stabej (1976) je poudaril: »Primerjava Glavarjevega rokopisa z A. Janševo Abhandlung von Schwärmen der Bienen pokaže takoj, da Glavarjev Pogovor od Zhebelnih Rojou zdaleč ni kak slovenski prevod Janševe Abhandlung, ampak da je precej samosvoje Glavarjevo delo, ki pa se opira na Janševo.«

Umekova (2006) poroča, da je Glavar svoj, v slovenskem jeziku napisan in dopolnjen prevod Janševe knjige o čebeljih rojih Kranjski kmetijski družbi poslal 26. julija 1779, vendar ta takrat ni izšel, ker naj bi se bil »izgubil«. Rokopis je bil leta 1951 k sreči najden, vendar je izšel šele leta 1976 v Mencejevi knjigi »Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu«. Rokopis opisuje Dolenc (1983/1987): Glavar P. Peter, Pogovor od Zhebelnih Rojou. Iz leta 1776, 148 listov, 33,0 x 20,0 cm; papir, trde platnice, slovenščina, bohoričica.

Čebelarska tehnična

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin in donosa
- pravočasno ukrepanje ob rojenju **samo**
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev **95,40 EUR**

www.apiscale.eu 041/844-482
Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

Rechfeld (1848) je zapisal, da je imel v rokah dobro ohranjen rokopis, za katerega je Mihelič (1970) menil, da je bil prepis, ki je bil naslovljen kot:

POGOVOR*)
o d
Zhebelnih Rojou
fkusi
A. JANSHA,
Zhebelniga Duncifkiga Vuzhenika V' nemškim ješku
popiffan, na Kranfku preloffen, inu pogmiran fkusi
vifoku vuredniga, Zhaftiliviga, Vuzheniga Dubouniga
PETRA PAULA GLAVARJA,
nekadajnega Commende S. Petra Faimaftra, Sedaj-
niga Landspreflike Gofpofke lafniga gospuda.
V' tem Letu 1776.

P. J. Rechfeld, objava »Peter Glavar, Mittheilungen des historischen Verein.«, 1848, str. 41.

POGOVOR
O
ČEBELNIH ROJIH,
ki ga je napisal v nemškem jeziku
A. JANŠA,
dunajski čebelarški učitelj, na
kranjsko pa preložil in dopolnil
zelo cenjeni, častiljivi, učeni
duhovnik
PETER PAVEL GLAVAR,
nekdanji župnik Komende sv. Petra,
sedaj lastnik lanšpreške gosposčine
V letu 1776

Jezikovno posodobil
STANE MIHELIC

Naslovnica Glavarjeve knjige. Vir: Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem čebelarstvu, 1976, str. 79.

V 36. in 37. pogovoru Glavar razpravlja o zadržkih v čebelarstvu. Posebej poudarja pomanjkanje znanja o čebelarjenju in potrebo po poučevanju (šoli), kot na primer v odstavkih:

577. Nevednost preprostega ljudstva v čebelarstvu
Nevednost kmeta, posebno v Dolenji Kranjski deželi, je tako velika, da je ni moč popisati, saj ne zna tudi v najmanjših rečeh ravnati s čebelami. Čebele prepušča same sebi, niso mu mar, še enkrat k njim ne pogleda, vso skrb, ki jo ima, je, da roj, če po sreči naleti nanj, z žlico ogrebe, in s tem, če roj količkaj slabo sedi, zamudi dva dni.

584. Neumnost ali nevednost naj bi odpravil pričujoči pouk

Da bi odpravil nevednost čebelarjev in jih poučil o potrebnih opravilih, ker eni ali drugi moji deželniaki znajo kranjsko brati, sem iz ljubezni do njih napisal te bukve v materinem jeziku, da se bodo mogli v njih ne le kakor v ogledalu razgledati, ampak tudi druge svoje sosede poučiti in jim jih brati.

586. Po farah so potrebne javne čebelarške šole

Toda ni mi neznano, da so tako gosposke kakor duhovščina preobložene z opravili, da jim, čeprav bi bili voljni skazati podložnim ljubezen, lastna opravila tega ne puste. Zatorej se mi zdi še celo potrebno nastaviti po večjih farah javne čebelarške učitelje, h katerih nauku bi mogli hoditi ob praznikih in nedeljah pametnejši fantje, iz vsake vasi po eden ali dva.

Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem čebelarstvu, 1976, str. 227 - 230

Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem čebelarstvu, 1976, str. 227-230.

Mihelič (1976) je predstavil Glavarja in njegovo knjigo takole: »Glavar je pisal za preprostega, kakor pravi sam, za neukega slovenskega čebelarja, deloma obremenjenega z zaostalostjo in polnega vraževerja. Zato je menil, da ni dovolj v praktični čebelarški knjigi le nakazovati potrebna opravila in svoje izkušnje, ampak jih tudi utemeljevati in dokazovati, zakaj so potrebne in zakaj prav take. Posledica tega je, da se ponekod le preveč ponavlja in da tudi zahaja v res nepotrebne nadrobnosti.

Po drugi strani pa je treba poudariti, da Glavarjev Pogovor o čebelnih rojih ni le prvi slovenski poljubno strokovni tekst in čebelarški učbenik, ki po svoji izčrpnosti, samostojnosti in pristnem slovenskem izrazju prekaša domala vse v 18. stoletju izšle slovenske poljudno strokovne tekste, ampak veliko več. V njem je namreč podana tudi realna podoba tedanjega čebelarstva na Kranjskem, njegove odlike in ovire, ki mu stoje nasproti, predlogi za izboljšanje, skratka, tudi vse tisto, kar je nakazal že leta 1768 v Odgovoru in kar je še nadrobneje osvetlil v svojem poročilu kmetijski družbi ljubljanski.«

Povedanemu pritrjuje tudi Demšar (1976): »P. P. Glavar sodi v prvo slovensko prerodno generacijo, ki se je zavzemala za uveljavljanje slovenskega jezika in slovenskega slovstva. V letih 1776-1778 je prevedel in dopolnil Janševo razpravo o čebelnih rojih in je tako prvi Slovenec, ki je s slovensko pisano besedo širil gospodarski pouk. Kot prvi je čutil potrebo, da bi kranjska kmetijska družba izdajala slovenske spise, ki naj bi prišli v roke kmetov in jim pomagali do boljše strokovne izobrazbe in gospodarskega napredka.«

Na spletu sta dostopna rokopis in tiskana različica.

Glavarjev rokopis Pogovor od Zhebelnih rojou si je mogoče ogledati na spletnem naslovu: www.dedi.si/virtualna-knjiga/28599.

Tiskano izdajo knjige Pogovor o čebelnih rojih (iz knjige: Ob 200-letnici pisane besede v sloven-

skem čebelarstvu, Ljubljana 1976) si je mogoče ogledati na spletnem naslovu: www.dedi.si/virtualna-knjiga/28706.

Na koncu še predlog. Tako »Odgovor« kot »Pogovor o čebelnih rojih« še nista natisnjena v posebni izdaji. Oba sta samo dela drugih knjig – Odgovor je bil objavljen leta 1934, Pogovor o čebelnih rojih pa leta 1976. V Arhivu Republike Slovenije hranijo rokopisne listine obeh del in te bi lahko uporabili za izdajo faksimilov ter jim dodali oba prevoda. Dokumenta sta izjemno pomembna mejnika v kulturni zgodovini slovenskega naroda in še posebej za zgodovino slovenskega čebelarstva. ■

Viri:

1. Demšar, V. (1976): Peter Pavel Glavar, življenjepis. Str. 7–19. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
2. Dolenc, M. (1983/1987): Bibliografija rokopisnih ljudsko-medicinskih bukev in zapisov s slovenskega etničnega območja. *Slovenski etnograf*, 31, str. 31–74.
3. Glavar, P. P. (1768): *Vorschlag Beantwortung zur Verbesserung der Bienenzucht in den Kaysl. Königl. Erb-ländern* (prevod: Predlog odgovora za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah). 26 str. (AS SI 869 Glavar, Peter Pavel, 1751–1784).

4. Glavar, P. P. (1934): Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah. Str. 11–38. Napisano 1768, prevod Stane Mihelič. V: Mihelič, S.: *Anton Janša, slovenski čebelar*. Čebelarstvo društvo za Slovenijo. Ljubljana 1934, 163 str.

5. Mihelič, S. (1970): Čebelarstvo. Str. 395–412. V: *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih znanosti*. I. zvezek: Agrarno gospodarstvo. Ljubljana.
6. Mihelič, S. (1976): Peter Pavel Glavar, čebelar, čebelarški pisec, učitelj in organizator. Str. 20–65. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
7. Rechfeld, P. J. (1848): *Peter Glavar. Eine biographische Skizze*. Zweites Quartal, str. 29–42, Mittheilungen des historischen Verein für Krain.
8. Stabej, J. (1976): Pogovor od zebelnih rojou/kusi. Str. 66–78. V: Mencej, M.: *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*. Ljubljana, 335 str.
9. Umek, E. (2006): *Kranjska kmetijska družba 1767–1787*. 29, 1, str. 1–34, Arhivi.

DOGODKI IN OBVESTILA

Mednarodni simpozij o apiterapiji

V soboto, 2. aprila 2016, bo ČZD Maribor organiziral mednarodni simpozij o apiterapiji. Posvet tradicionalno poteka ob svetovnem dnevu apiterapije oz. rojstnem dnevu dr. Filipa Terča (30. marca). Ob koncu simpozija, ki bo potekal od 8.30 do 14. ure, bo čas tudi za razpravo o predstavljenih temah, podeljene pa bodo tudi plakete dr. Filipa Terča. Vljudno vabljeni!

Program:

9.15: **Valerij Nikolajevič KORŽ (Harkov, Ukrajina)** – Predstavitev knjige: »Čebele nam dajejo

zdravje« (avtor knjige bo predstavil svoje izkušnje z apiterapijo in odgovarjal na vprašanja);

11.45: **Prof. Mića MLADENIČIĆ (Beograd, Srbija)** – Apiterapija v svetu;

12.30: **Dr. Bratko FILIPIČ (Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Slovenija)** – Najnovejša spoznanja o matičnem mlečku; propolis in matični mleček pospešujeta protimikrobno aktivnost ter med kot del komplementarne medicine.

Karl Vogrinčič,

predsednik Sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča

Sodelovanje podjetja JUB in ČZS v projektu »JUBINI gredo za med«

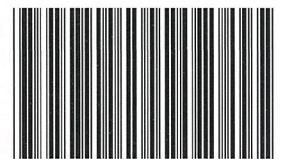
Podjetje JUB in ČZS bosta sodelovala v skupni akciji, poimenovani »JUBINI gredo za med«. Naša poglavitna želja je, da bi kupci z nakupom katere koli izdelka iz družine JUBIN podprli slovenske čebelarje. Tako bo podjetje JUB od vsakega prodanega izdelka iz družine JUBIN ČZS podarilo lonček barve JUBIN Decor in JUBIN Lasur, ta pa bo barvo namenila čebelarjem krožkom za obnovo šolskih čebelnjakov. Akcija bo potekala od **1. marca do 31. avgusta 2016** na vseh prodajnih mestih, na katerih JUB prodaja izdelke iz družine JUBIN.

V tem obdobju bodo vsi člani ČZS lahko kupili izdelke iz družine JUBIN z 20-odstotnim popustom. Uveljavljati ga bo mogoče v trgovini podjetja JUB Design Studio in v vseh Mer-

kurjevih centrih, ki prodajajo izdelke iz družine JUBIN. V trgovini podjetja JUB bo mogoče popust uveljaviti ob predložitvi članske izkaznice, v Merkurjevih centrih pa ob predložitvi članske izkaznice in spodnje kode.

V letu 2016 nudimo tudi posebni popust pri nakupu JUBovih izdelkov za obnovo društvenih prostorov, objektov ČZS v višini 15%. Popust se lahko uveljavlja v trgovini podjetja JUB, ob predložitvi članke izkaznice.

Mag. Jelka Slatinšek

705KU0239

nej bi odpravil pričujoči

larjev in jih poučil o po-
gi moji deželni znajo
jih napisal te bukve v ma-
njih ne le kakor v ogle-
voje sosedo podučiti in jim

e čebelarake šole

gosposke kakor duhovšč-
eprav bi bili voljni skazati
tega ne puste. Zatorej se
o večjih farah javne čebe-
mogli hoditi ob praznikih
ke vasi po eden ali dva.

čebelarstvu, 1976, str. 227 - 230

le v slovenskem
230.

avil Glavarja in njegovo
sal za preprostega, ka-
slovenskega čebelarja,
zaostlostjo in polnega
ni dovolj v praktični če-
otrebna opravila in svo-
emeljevati in dokazovati,
rav take. Posledica tega
ponavlja in da tudi zaha-
osti.

a poudariti, da Glavarjev
prvi slovenski poljubno
učbenik, ki po svoji izčr-
tnem slovenskem izraz-
stoletju izšle slovenske
mpak veliko več. V njem
a podoba tedanjega če-
rgove odlike in ovire, ki
za izboljšanje, skratka,
že leta 1768 v Odgovo-
svetilil v svojem poročilu

di Demšar (1976): »P. P.
prerodno generacijo, ki
nje slovenskega jezika in
h 1776–1778 je preve-
ravo o čebelnih rojih in je
ovensko pisano besedo
rvi je čutil potrebo, da bi
zdajala slovenske spise,
n jim pomagali do boljše
odarskega napredka.«
na rokopis in tiskana

or od Zebelnih rojou si
nem naslovu: www.dedi.si.

ogovor o čebelnih rojih
isane besede v sloven-

